

**Słowo księdza arcybiskupa Wojciecha Polaka,
metropolity gnieźnieńskiego i Prymasa Polski
z okazji inauguracji obchodów 600-lecia prymasostwa w Polsce**

Jezusa Nazarejczyka, Męża, którego posłannictwo Bóg potwierdził wam niezwykłymi czynami, cudami i znakami, jakich Bóg przez Niego dokonał wśród was, o czym sami wiecie, (...) tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami (Dz 2, 22.32).

Drodzy Bracia i Siostry należący do świętowojeickiego Kościoła gnieźnieńskiego!

Z woli Opatrzności Bożej dane jest nam kolejny raz przeżywać uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego. Podczas tych najważniejszych dla chrześcijan świąt uświadamiamy sobie na nowo, że Chrystus zwyciężył śmierć, a my wraz z Nim mamy udział w tym zwycięstwie, gdyż w sakramencie chrztu świętego umarliśmy dla grzechu i zmartwychwstaliśmy do nowego życia. Prawdę tę w szczególny sposób przeżywalimy w minionym roku, dziękując Bogu za chrzest Polski, który dokonał się na naszych ziemiach 1050 lat temu. Wówczas to misjonarze – *ludzie Wielkiej Nocy* – głosili naszym przodkom Dobrą Nowinę o zmartwychwstaniu Chrystusa, a ci przyjęli ją do swych serc i doświadczwszy *niezwykłych czynów, cudów i znaków*, przekazali ją kolejnym pokoleniom Polek i Polaków. Dzięki wierze pielęgnowanej w polskich rodzinach, które są *Bogiem silne*, sami stajemy się *ludźmi Wielkiej Nocy* i idziemy, by odważnie głosić światu Chrystusa zmartwychwstałego, bowiem – jak mówił dziś do nas św. Piotr, pierwszy papież Kościoła: *my wszyscy jesteśmy tego świadkami!*

Drodzy Siostry i Bracia!

Początki Kościoła katolickiego w Polsce i początki naszej Ojczyzny są niezaprzeczalnie związane z Gnieznem. Dopiero gdy papież Sylwester II uwieńczył starania księcia Bolesława Chrobrego i powołał do życia w 999 roku samodzielną organizację kościelną, jaką była metropolia gnieźnieńska, Kościół w Polsce został w pełni zorganizowany. Realizacja tej decyzji miała miejsce w roku następnym, gdy podczas Zjazdu Gnieźnieńskiego cesarz Otton III ogłosił powstanie obejmującej tereny ówczesnej Polski pierwszej metropolii, w skład której weszły: archidiecezja gnieźnieńska, diecezja kołobrzeska dla Pomorza, diecezja wrocławska dla Śląska i diecezja krakowska dla Małopolski. Arcybiskupi gnieźnieńscy jako metropolici od początku byli uważani za zwierzchników całego Kościoła w Polsce i najwyższych dostojników kościelnych. Nazywano ich niekiedy „arcybiskupami papieskimi”. Po powstaniu drugiej na ziemiach polskich archidiecezji w Haliczu, przeniesionej następnie do Lwowa, zaistniała konieczność rozwiązania kwestii pierwszeństwa hierarchicznego w polskim Kościele. Dokonano tego poprzez prymasostwo. Właściwe ustanowienie tej godności dla całego Kościoła polskiego nastąpiło przy poparciu króla Władysława Jagiełły podczas soboru w

Konstancji (1414-1418). Tytuł ten otrzymał ówczesny arcybiskup metropolita gnieźnieński Mikołaj Trąba.

Z racji wyjątkowej pozycji Prymasa, w różnych czasach i w różnym zakresie przysługiwały mu liczne prawa i przywileje. Prymas koronował króla i królową Polski, przewodniczył królewskim ślubom i pogrzebom, zwoływał i przewodził synodom prymacjalnym, stanowił najwyższy kościelny trybunał sądowy w Polsce, troszczył się o cały Kościół w Ojczyźnie i jego właściwą administrację, reprezentował go na zewnątrz, miał przywilej noszenia szat purpurowych na wzór kardynałów Kościoła rzymskiego, pełnił urząd interrexa przejmując po śmierci króla najwyższą władzę w państwie. Prymas był też pierwszym księciem w senacie (primus princeps), a od końca XVI w. należał do stałych członków rady królewskiej. Prymasi odegrali zatem niebagatelną rolę w dziejach Kościoła w Polsce, naszej Ojczyzny i narodu.

Obecnie godność Prymasa Polski jest godnością wyłącznie honorową, bez przysługującej jej w dawnych czasach władzy zarządzania. We „Wstępie do Statutów Konferencji Episkopatu Polski” czytamy: *Biskupi polscy, kontynuując długą tradycję wzajemnej współpracy, trwającej od początków dziejów Kościoła w Polsce, szczególnie widocznej po roku 1417, gdy gromadzili się wokół arcybiskupów gnieźnieńskich, Prymasów Polski, tworzą Konferencję Episkopatu Polski* (Wstęp, Statut KEP, 7.10.2009). Jak natomiast podkreślił papież Benedykt XVI, podejmując decyzję o związaniu na stałe tytułu Prymasa Polski z urzędującym arcybiskupem gnieźnieńskim: *Honorowy tytuł Prymasa Polski, z kompetencjami określonymi w Statutach Konferencji Episkopatu Polski, cieszy się wielkim szacunkiem i znaczeniem w polskim Narodzie i jest znakiem jedności polskich katolików* (Benedykt XVI, 8.12.2009). Dziś zatem Prymas Polski zachowuje honorowe pierwszeństwo wśród biskupów, jest członkiem Rady Stałej Episkopatu i obok kardynałów kierujących diecezjami, jest faktycznie jedynym niewybieralnym członkiem tejże Rady, co zapewnia jej działaniom znamię jedności i ciągłości.

Drodzy Diecezjanie!

W bieżącym roku Kościół katolicki w Polsce świętuje jubileusz 600-lecia prymasostwa. Tytuł Prymasa Polski jest nierozdzielnie związany z arcybiskupem metropolitą gnieźnieńskim, który jest równocześnie Kustoszem Relikwii św. Wojciecha, Biskupa i Męczennika, głównego Patrona naszej Ojczyzny. Z tego względu, podczas tegorocznych uroczystości odpustowych odbywających się w Gnieźnie w dniach 22 i 23 kwietnia, pragniemy uczcić jubileusz prymasostwa w Polsce. Do udziału w modlitwie dziękczynnej polskiego Episkopatu zostali zaproszeni Prymasi Starego Kontynentu, a także Prezydent Polski.

Uroczystości ku czci św. Wojciecha rozpoczniemy tradycyjnie w sobotni wieczór 22 kwietnia o godz. 19.30, pierwszymi Nieszporami sprawowanymi w katedrze pod przewodnictwem nuncjusza apostolskiego w Polsce ks. abp. Salvatore Pennacchio oraz procesją z relikwiami św. Wojciecha ulicami Gniezna. W niedzielę 23 kwietnia o godz. 9.15 w uroczystej procesji przeniesiemy ponownie relikwie naszego Patrona na Plac św. Wojciecha, gdzie o godz. 10.00 będę przewodniczył sumie odpustowej, podczas której homilię wygłosi rodak naszego Patrona – ks. kard. Dominik Duka, metropolita praski, Prymas Czech. Uroczystości odpustowe zakończymy drugimi Nieszporami o św. Wojciechu sprawowanymi o godz. 16.00 w katedrze pod przewodnictwem ks. abp. Tomasza Pety, metropolity Astany. Po Nieszporach tradycyjnie udzielię błogosławieństwa dzieciom. Nawiedzenie grobu naszego Męczennika i liczny udział we wspólnej modlitwie niech będą wyrazem wdzięczności wobec Boga za wszystko, co na posiewie męczeńskiej krwi św. Wojciecha wyrosło na naszej polskiej ziemi, a szczególnie za 600 lat prymasostwa.

Drodzy Siostry i Bracia!

Uroczystości jubileuszowe będą trwać przez cały rok, aż do kolejnego odpustu ku czci św. Wojciecha. Znajdą się wśród nich wydarzenia o charakterze religijnym, kulturalnym i naukowym. Już dzisiaj serdecznie Was zapraszam do wzięcia w nich udziału.

Przeżywane obchody to okazja do dziękczynienia Bogu za 600 lat prymasostwa w Polsce i za wszelkie dobro, jakie dla Kościoła i naszej Ojczyzny przyniosła prymasowska posługa. Niech wspólne świętowanie wzbudzi w nas dumę z tego, że należymy do najstarszej archidiecezji i metropolii w Polsce i jesteśmy spadkobiercami niezwyklego dziedzictwa religijnego, historycznego i kulturalnego. Jestem przekonany, że dobre przeżycie roku jubileuszowego może uzdolnić nas do *pójścia i głoszenia* Dobrej Nowiny o Chrystusie zmartwychwstałym tym naszym braciom i siostram, którzy zagubili gdzieś skarb wiary. Wierzę, że dzięki łasce Bożej i naszemu świadectwu odnajdą drogę prowadzącą do Boga.

Raz jeszcze, zapraszając do udziału w tegorocznym odpuscie ku czci św. Wojciecha, który inauguruje obchody 600-lecia prymasostwa w Polsce, serdecznie proszę Was o dar modlitwy w mojej intencji, aby posługa, którą z pokorą podejmuję, przyczyniała się do naszego wspólnego uświęcenia i prowadziła ku miłosiernemu Bogu. Powierając Was wstawiennictwu św. Wojciecha udzielam wszystkim prymasowskiego błogosławieństwa

† *Wojciech Polak*
Arcybiskup Metropolita Gnieźnieński
Prymas Polski